

Antoni Bassas: "El periodisme arrossega un dèficit de veritat"

Dll, 2/05/2016 per Catalunya Religió

(Glòria Barrete -CR) "Una de les decepcions de la vida és descobrir que els mitjans de comunicació no diuen la veritat". Amb aquesta dura afirmació va encetar la seva xerrada *La Veritat en els mitjans de comunicació* el periodista **Antoni Bassas**, dins el cicle de conferències sobre actualitat que organitzen els Caputxins de Catalunya.

"Això no ho dic amb alegria, ho dic amb una pena horrible perquè m'estimo la feina i perquè tinc la pretensió de pensar que els meus col·legues també". Els periodistes, segons Bassas, "intenten produir informació digna perquè els lectors puguin tenir claus per entendre el món en el que vivim". Pressions, interessos diversos, competència ferotge... són alguns dels obstacles que fan la feina del periodista més complexa i difícil, però al mateix temps hi ha els lectors, els telespectadors, i "un de vegades se sent atrapat entre dos focs creuats, entre dos interessos, sovint de manera dramàtica perquè li pot anar un càrrec, o un sou".

El quart poder

Però, com treballen els periodistes? Els periodistes tenen una responsabilitat amb dos components que la fan una tasca especial: la difusió massiva de la feina, "ens adrecem a públics molt amplis", i la presumpció de credibilitat, "allò de que el que diem és veritat". Els professionals de la informació es dirigeixen a grans audiències, i per aquesta capacitat d'influir en l'opinió pública i, fins i tot de vegades, de canviar el curs dels esdeveniments, "han estat coneguts, encara ara, com el quart poder". El periodista decideix què és notícia i que no, ordena les notícies, les relata en diferents formats...

Ara bé, quan algú parla des d'un mitjà de masses ve avalat per l'ordenament jurídic, pels seus estudis, per l'avaluació que fan els seus caps, però malgrat totes aquestes cauteles "el periodisme arrossega un dèficit de veritat sovint imputable al periodista", afirma Bassas, "i al mal ús de les capacitats professionals", que pot anar des d'un cognom mal escrit o mal pronunciat per deixadesa, a comportaments estructurals contraris al contracte social.

I per si les dificultats de l'exercici del periodisme no fossin prou, la naturalesa del periodisme avui dia "està en plena mutació", recorda el periodista. "El periodisme viu avui afectat per la combinació de dos fenòmens: la crisi econòmica i la revolució digital". Durant el segle XIX i part del XX fer anar la rotativa i imprimir un diari "era com imprimir bitllets de banc". Tot el mercat publicitari havia de passar pel diari, es comencen a crear grans empreses comunicatives, s'endeuten i comencen a tenir forts interessos econòmics i polítics. "Cada vegada més els criteris professionals es van veure amenaçats pels interessos de la propietat dels mitjans. Fer una bona xifra d'audiència era fonamental pels ingressos publicitaris i

en depenia la supervivència del mitjà. Els periodistes ho van començar a pagar en credibilitat".

La precarització del periodisme

En el món post 2008 coincideixen diversos factors: "una baixada de les vendes i de la publicitat, i l'explosió tecnològica". La informació deixa d'estar només en mans de les empreses de comunicació i passa a ser "com l'aire que respirem". "Entre els lectors comença a imposar-se la idea que no val la pena pagar per un diari", i de cop i volta tothom fa de periodista: tuiteja, penja fotos, escriu un blog... els periodistes i les empreses de comunicació perden el monopoli de la transmissió.

"Hi ha una angoixa vital en el periodista compromès amb l'ofici perquè sap quan ha triat la notícia, quan té ben posat el focus, quan està incomodant amb la seva denúncia", però es desespera, explica Bassas, "quan sap que es queda curt i el conjunt de la professió no ho defensa prou". En els darrers deu anys, recorda el periodista, "hem anat assistint a la precarització del periodisme". El deute de les empreses periodístiques és prou gran com perquè la banca acabi posant les seves condicions editorials sovint amb aliança amb el poder polític.

Bassas ha confessat que sovint li pregunten per què si les notícies són les mateixes els diaris les expliquen diferents. "Doneu gràcies quan en el quiosc pugueu trobar tots els enfocaments; dels enfocaments en periodisme diem línia editorial, cada mitjà en té un". El periodista ha analitzat també la característica més atribuïda als periodistes: l'objectivitat. "Em sembla una aspiració noble, però gairebé impossible de complir", ha afirmat. "Al periodista li costa ser objectiu perquè per ser-ho s'ha de ser un objecte".

La responsabilitat en la subjectivitat

Certament el periodista ha de deixar de banda els seus gustos i les seves fòbies, però no les seves reflexions. "Al periodista el paguen per pensar", ha afirmat Bassas. Periodisme és contestar una sèrie de preguntes: Què ha passat, a qui li ha passat, quan, on, com, i per què ha passat. Totes aquestes preguntes, "sobretot la del per què, demana la intervenció d'un professional". Per a Bassas, el millor periodista "serà qui millor ús faci de la seva subjectivitat, el millor periodista serà el més professionalment subjectiu". D'aquí que al periodista li puguem exigir "que tendeixi a ser objectiu però com sabem que no arribarà a aquest estat hem de preferir aquell que sigui més responsablement subjectiu", el que Bassas anomena "la responsabilitat en la subjectivitat", l'obligació de tot periodista.

Quin altre factor condiona al periodista? la competència. "El periodisme és una activitat que s'exercita en competència entre mitjans, i un dels principals objectius de qualsevol mitjà és la de disposar de la màxima quota d'audiència. "Si són mitjans privats això ho vol per guanyar diners i influència; si són públics per guanyar influència i ser útils". En època de competència, què pot decantar l'audiència? "ja no és ben bé el què es diu sinó també el com es diu. Calen periodistes que siguin bons comunicadors capaços de transmetre alguna cosa més que la notícia pelada".

Antoni Bassas ha fet una afirmació i una apel·lació final als assistents dels Caputxins de Pompeia: "l'afirmació és que el periodisme és una professió honorable i que malgrat tot avui encara és perfectament possible rebre informació

i opinió fiable elaborada per professionals responsables". L'apel·lació és a la pròpia responsabilitat, de cadascú de nosaltres. "És responsabilitat seva procurar-se una dieta informativa rica, no beure sempre de les mateixes fonts, distingir *fast food* de cuina elaborada. És obligació seva anar educant el seu paladar informatiu per crear la seva pròpia opinió".